

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
медичної частини № 35
філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної
кримінально-виконавчої служби України»
в м. Києві та Київській області**

19.03.2026

м. Київ, 2026

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 19.03.2026 групою національного превентивного механізму (далі – НПМ) здійснено відвідування медичної частини № 35 філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» в м. Києві та Київській області (далі – медична частина, заклад).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Петросов Владислав Георгійович, начальник відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Бардаш Олена Анатоліївна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Любченко Наталія Михайлівна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Русавська Оксана Олексіївна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Зуйков Сергій Юрійович, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Медична частина № 35 є відокремленим структурним підрозділом філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» в м. Києві та Київській області.

Медична частина № 35 знаходиться за адресою: вул. В. Симоненка, буд. 16, м. Біла Церква, Київська обл., на території Державної установи «Білоцерківська виправна колонія № 35» (далі – установа).

Керівництво: Чирка Петро Петрович – завідувач медичної частини.

Штатна чисельність персоналу медичної частини складається із 18 посад: завідувача медичної частини-лікаря – 1,0 шт. одн., лікаря загальної практики-сімейного лікаря – 0,5 шт. одн., лікаря-рентгенолога – 0,5 шт. одн., лікаря-терапевта – 1,0 шт. одн., асистента фармацевта – 1 шт. одн., лікаря-стоматолога

– 0,5 шт. одн., сестри медичної/брата медичного зі стоматології – 0,5 шт. одн., рентгенлаборанта – 0,5 шт. одн., фельдшера – 5,0 шт. одн., старшого фельдшера – 0,5 шт. одн., лаборанта – 1,0 шт. одн., молодшої медичної сестри/молодшого медичного брата – 1,0 шт. одн., лікаря-інфекціоніста – 1,0 шт. одн., лікаря-нарколога – 1,0 шт. одн., клінічного психолога – 1,0 шт. одн., лікаря-психіатра – 0,5 шт. одн., лікаря-фтизіатра – 0,5 шт. одн.

Вакантними залишаються посади: лікаря-інфекціоніста – 0,75 шт. одн., лікаря-психіатра – 0,25 шт. одн., старшого фельдшера – 0,5 шт. одн., фельдшера – 0,5 шт. одн., молодшої медичної сестри/молодшого медичного брата – 0,5 шт. одн., лікаря-нарколога – 0,75 шт. одн., сестри медичної/ брата медичного – 0,75 шт. одн.

До складу приміщень медичної частини входять: маніпуляційний кабінет, приміщення для зберігання лікарських засобів, кабінет прийому лікарів, кабінет лікаря-стоматолога, ізолятори для пацієнтів з інфекційними та психічними розладами, дві палати для лікування соматичних захворювань в умовах стаціонару.

Медична частина має ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, яка отримана відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ) від 08.05.2019 № 1031 за спеціальностями: організація і управління охороною здоров'я, стоматологія, терапія, рентгенологія, психіатрія, фтизіатрія, інфекційні хвороби; за спеціальністю молодших спеціалістів з медичною освітою: сестринська справа, рентгенологія, лікувальна справа, лабораторна справа (клініка);

Медична частина має ліцензію на право провадження господарської діяльності з обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів (придбання, зберігання, перевезення, використання, знищення)(фото1).

Починаючи з 19.01.2026 у медичній частині запроваджено замісну підтримувальну терапію (далі – ЗПТ) для осіб із розладами психіки та поведінки внаслідок вживання психоактивних речовин. На час відвідування ЗПТ отримують 5 пацієнтів, з яких 1 розпочав терапію у закладі, а 4 надійшли із призначеною ЗПТ. Лікар-нарколог здійснює огляди пацієнтів відповідно до затвердженого графіка прийому.

Філією укладено договір із товариством з обмеженою відповідальністю «Екологічні переробні технології» про надання послуг з управління небезпечними відходами від 04.02.2026 № 162/26НВ.

У день відвідування в установі медичну допомогу отримують 469 осіб, з-поміж яких 5 осіб перебували на стаціонарному лікуванні.

Група НПМ мала можливість безперешкодно оглянути приміщення медичної частини, ознайомитись з умовами організації надання медичної допомоги засудженим особам, вивчати необхідну медичну документацію. Крім того, проведено конфіденційні бесіди з особами, які утримуються в установі.

З січня 2026 року проведено 130 тестувань на ВІЛ-інфекцію експрес тестами. В установі перебувають 71 ВІЛ-інфікована особа, які отримують

антиретровірусну терапію (далі – АРТ). Закладом налагоджено взаємодію з комунальним некомерційним підприємством Київської обласної ради «Київський обласний центр з профілактики та боротьби з ВІЛ/СНІДом», фахівці якого забезпечують надання консультативної допомоги та призначення відповідного лікування. У медичній частині проводиться тестування на ВІЛ-інфекцію із забезпеченням перед- та післятестового консультування та веденням встановленої форми первинної медичної документації. Пацієнти, які перебувають під медичним наглядом із приводу ВІЛ-інфекції або вірусних гепатитів, отримують лікування згідно з відповідними клінічними протоколами. Забезпечується контроль за АРТ та моніторинг лабораторних досліджень. Фахівець Благодійної організації «100 % життя» здійснює комплексний соціальний супровід пацієнтів, поєднуючи психологічну підтримку та мотиваційне консультування для підвищення прихильності до безперервної АРТ.

Одночасно здійснюється експрес тестування для виявлення вірусних гепатитів В і С (далі – ВГВ і ВГС), за поточний рік проведено обстежень на ВГВ і ВГС 240 особам. У 19 осіб виявлено ВГС та у 1 особи – ВГВ. Лікування проводилось за допомогою Глобального фонду для боротьби із СНІДом, туберкульозом та малярією в Україні.

Для забезпечення конституційного права осіб, які перебувають в установі, у разі потреби в наданні спеціалізованої медичної допомоги пацієнти отримують лікування в закладах охорони здоров'я міста Біла Церква.

У закладі наявний комплексний план протиепідемічних та санітарно-гігієнічних заходів щодо попередження та запобігання розповсюдження інфекційних захворювань.

В установі перебуває 20 осіб з встановленою групою інвалідності: 7 осіб – II групи та 13 осіб – III групи.

Водночас у ході відвідування групою НПМ виявлені недоліки в роботі медичної частини, які призводять до порушень прав ув'язнених і засуджених осіб.

II.ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ.

1. Під час конфіденційного спілкування з пацієнтами та ознайомлення з медичною документацією групою НПМ з'ясовано, що пацієнт П. після перенесеного інсульту три місяці тому перебував на стаціонарному лікуванні у комунальному закладі охорони здоров'я і на день відвідування є маломобільною особою, яка потребує комплексної реабілітації. Водночас належне проведення реабілітаційних заходів у медичній частині установи є неможливим через відсутність необхідних умов та фахівців у сфері реабілітації. Наразі інші засуджені особи допомагають пацієнту у здійсненні самообслуговування у побуті та під час відвідування вбиральні (фото 2).

2. У стаціонарі медичної частини цілодобово перебувають троє засуджених, які перебувають на лікуванні та яким частково делеговано функції медичного персоналу щодо здійснення нагляду за іншими пацієнтами та контролю за дотриманням ними режиму.

Слід зазначити, що Комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському, або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – Комітет, ЄКЗК) неодноразово наголошував на неприпустимості використання засуджених як помічників у медичних частинах та як санітарів, рекомендувавши державі припинити таку практику (доповіді за результатами візитів в Україну: 2005 рік – пункт 132, CPT/Inf (2007) 22; 2013 рік – пункт 151, CPT/Inf (2014) 15; 2017 рік – пункт 86, CPT/Inf (2018) 41).

3. Під час аналізу медичної документації виявлено неналежне документування та фіксацію тілесних ушкоджень осіб, позбавлених волі. Відповідно до пункту 3 глави 1 розділу II Порядку організації надання медичної допомоги засудженим до позбавлення волі, затвердженого наказом МЮУ та МОЗ від 15.08.2014 № 1348/5/572 (далі – Порядок), у разі виявлення у засудженого тілесних ушкоджень медичний працівник складає довідку у трьох примірниках, у якій детально зазначаються:

відомості (письмова заява, усне або письмове пояснення) засудженого щодо обставин отримання тілесних ушкоджень (дата, час, місце, спосіб заподіяння, дані про осіб, які, на думку засудженого, їх заподіяли, та інші обставини);

вичерпний опис медичних показників, характеру ушкоджень, їх розмірів та локалізації;

припущення медичного працівника з урахуванням наданих відомостей та медичних показників із відповідним обґрунтуванням;

до довідки додаються фотоматеріали тілесних ушкоджень. Два примірники долучаються до особової справи та форми 025/о, третій видається засудженому. Інформація про факт виявлення тілесних ушкоджень вноситься до журналу обліку фактів виявлення тілесних ушкоджень у засуджених.

Разом із тим під час відвідування групою НПМ отримано інформацію про засудженого С., який 02.02.2026 отримав травму кисті внаслідок падіння на території житлової зони. Після цього його було направлено до медичної частини, де проведено огляд, надано первинну допомогу та скеровано на рентгенологічне обстеження. За результатами обстеження внесено запис до журналу рентгенологічних досліджень про відсутність травматичних ушкоджень кісток передпліччя.

Однак працівниками медичної частини не складено довідку про фіксацію тілесних ушкоджень, не внесено відповідні відомості до журналу обліку фактів виявлення тілесних ушкоджень, а також не поінформовано органи прокуратури.

Відсутність належної документації не відповідає пункту 60 рекомендацій ЄКЗК (CPT/Inf(93)12-part). Крім того, ЄКЗК у доповіді за результатами візиту до України (16–27 жовтня 2023 року) наголошує на необхідності фотофіксації

тілесних ушкоджень із збереженням фотоматеріалів у медичній документації (п. 82 СРТ/Inf(2024)20). Під час відвідування також виявлено випадки відсутності фотодокументації.

4. Групою НПМ виявлено, що лікарем-психіатром здійснюються психіатричні огляди пацієнтів без належного оформлення письмової інформованої згоди пацієнта, що порушує вимоги Інструкції щодо заповнення форми первинної облікової документації № 003-7/о «Усвідомлена згода особи на проведення психіатричного огляду», затвердженої наказом МОЗ України від 15.09.2016 № 970.

5. У медичній карті пацієнта відсутнє підтвердження добровільної згоди на проведення діагностики та лікування, що є порушенням вимог Інструкції щодо заповнення форми первинної облікової документації № 003-6/о «Інформована добровільна згода пацієнта на проведення діагностики, лікування, операції та знеболення, а також на присутність або участь учасників освітнього процесу», затвердженої наказом МОЗ України від 14.02.2012 № 110.

Зазначене може свідчити про відсутність добровільної інформованої згоди пацієнта на застосування щодо нього методів діагностики, профілактики та лікування, що є порушенням статті 43 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».

ЄКЗК у пункті 47 документа СРТ/Inf(93)12-part наголошує, що право засуджених на самовизначення має безумовно дотримуватися, а лікування повинно базуватися виключно на вільній та інформованій згоді пацієнта, належним чином задокументованій.

6. У порушення пункту 8 глави 5 розділу II Порядку в стаціонарі медичної частини відсутній облаштований ізолятор для осіб з розладами психіки для засуджених які становлять небезпеку для оточення.

7. У стаціонарі медичної частини обладнано два ізолятори для інфекційних хворих. Крім того, приміщення ізолятора № 2, розраховане на розміщення одного пацієнта, не обладнане припливно-витяжною вентиляцією. Санітарний вузол не забезпечений дверцятами та належними перегородками, що не гарантує дотримання права на приватність. Також відсутній бачок із кип'яченою питною водою. Разом із тим, зазначені приміщення не відповідають санітарно-гігієнічним нормам та вимогам наказу МОЗ від 21.02.2023 № 354 та пункту 2 ст. 116 КВК України. Так, палати, призначені для утримання таких пацієнтів, не обладнані душовою кабіною, що змушує інфекційних хворих користуватися спільними санітарними приміщеннями разом з іншими утримуваними особами, які перебувають на лікуванні у стаціонарі медичної частини. Відсутність належних умов унеможливорює ефективну ізоляцію пацієнтів, сприяє поширенню інфекційних захворювань та створює епідемічну безпеку та загрозу здоров'ю як засуджених, так і медичному персоналу.(фото 3)

8. У закладі перебуває 20 осіб які мають інвалідність. Із них II групи – 7 осіб; III групи – 13 осіб. Разом із тим, у порушення вимог Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» зазначені особи не отримують

належних діагностичних, лікувальних і реабілітаційних заходів за наявності відомостей, що підтверджують стійке порушення функцій організму, обумовлених захворюваннями, наслідками травм, що спричиняють обмеження нормальної життєдіяльності. Під час аналізу медичної документації засуджених встановлено, що у 2 осіб, які мають групу інвалідності, відсутня індивідуальна програма реабілітації (далі – ІПР). Крім того, не виконуються рекомендації щодо інших осіб з ІПР, у зв'язку з чим вони не отримують належних діагностичних, лікувальних і реабілітаційних заходів, незважаючи на наявність відомостей, що підтверджують стійкі порушення функцій організму, зумовлені захворюваннями та наслідками травм, які спричиняють обмеження нормальної життєдіяльності.

9. У порушення вимог Стандартів медичної допомоги при ВГС у дорослих, затверджених наказом МОЗ від 23.07.2025 № 1178, не всі особи (68 осіб станом на 19.03.2026 року) з підозрою на ВГС проходять ПЛР-тестування, у зв'язку з чим вони не отримують необхідного лікування, що може призвести до погіршення стану їх здоров'я та поширення зазначеного інфекційного захворювання серед засуджених та ув'язнених осіб.

10. Під час вибіркової перевірки у кабінеті лікаря-стоматолога виявлені вироби медичні із завершеним терміном придатності (фото 4). Відповідно до пункту 6 глави 2 розділу II Методичних рекомендацій щодо ведення обліку лікарських засобів та медичних виробів у закладах охорони здоров'я, затвердженого наказом МОЗ від 09.09.2014 № 635, медичні вироби з терміном придатності, що минув, підлягають вилученню з обігу та списанню з балансу. Наявність таких виробів свідчить про неналежний контроль за використанням медичних виробів, що може становити загрозу життю і здоров'ю пацієнтів у разі їхнього застосування.

11. Під час вибіркового огляду лікарських засобів виявлені ліки термін зберігання яких минув, що порушує вимоги пункту 5 розділу I «Правил зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах», затверджених наказом МОЗ від 16.12.2003 № 584 (фото 5).

12. У медичній частині відсутній дентальний рентгенологічний апарат, що порушує вимоги Табеля оснащення обладнанням одного робочого місця лікаря-стоматолога та зубного техника, затвердженого наказом МОЗ від 11.04.2005 № 158, що унеможливує проведення поглибленого стоматологічного обстеження засуджених та не забезпечує своєчасне надання належної стоматологічної допомоги пацієнтам.

13. Особи, які потребують дієтичного харчування за медичними показниками, отримують харчування відповідно до норми № 8, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 16.06.1992 № 336 «Про норми харчування осіб, які тримаються в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби, ізоляторах тимчасового тримання, приймальниках-розподільниках та інших приймальниках Національної поліції».

Однак зазначені норми потребують перегляду, оскільки не відповідають принципам достатнього та збалансованого харчування, яке базується на фізіологічних потребах у харчових речовинах та енергії здорової людини. Зазначене суперечить вимогам наказу МОЗ від 29.10.2013 № 931 «Про удосконалення організації лікувального харчування та роботи дієтологічної системи в Україні».

14. При спілкуванні з медичним персоналом з'ясовано, що електронна система охорони здоров'я використовується переважно як інструмент для внесення статистичної інформації та не забезпечує повноцінного функціонування механізмів надання медичної допомоги.

Інформацію щодо кількості засуджених, які перебувають в установі з підписаними деклараціями з лікарями, первинної медичної допомоги, не надано, як наслідок такі особи позбавлені можливості отримати необхідні медичні послуги за кошти НСЗУ, відповідно до Програми медичних гарантій, що призводить до порушення вимог абзаців 4 та 5 статті 4 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».

15. Під час відвідування виявлено, що у формі первинної облікової документації № 025/о «Медична карта амбулаторного хворого» медичним персоналом здійснюється внесення інформації щодо короткого опису вчинених засудженими кримінальних правопорушень (із зазначенням статей, за якими їх засуджено), що не передбачено жодним нормативно-правовим актом.

Зазначена практика не має правового обґрунтування та призводить до стигматизації пацієнтів. Крім того, внесення такої інформації негативно впливає на довірливі відносини між пацієнтом і медичним працівником, що є необхідною передумовою для належного надання медичної допомоги (фото 6)

16. Порушуються санітарно-епідеміологічного режиму через технічну несправність санвузла. Медичний персонал та пацієнти стаціонару вимушено користуються однією вбиральною. Зазначена ситуація створює ризик інфікування, що є неприпустимим у закладі охорони здоров'я, та порушує вимоги щодо дотримання протиепідемічних заходів.

17. Медична частина розташована на 2 поверсі установи, що ускладнює потрапляння до неї осіб з порушенням ходи. У порушення вимог Державних будівельних норм України ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», не створено умов для утримання осіб з інвалідністю та осіб, які належать до маломобільних груп населення. Зокрема відсутні підйомники, пандуси, ліфти, тощо, що робить приміщення медичної частини не доступними для маломобільних осіб.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ.

Міністерству юстиції України:

вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених у ході реалізації функцій національного превентивного механізму наведених порушень прав

людини та недопущення катувань, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання у діяльності медичної частини № 35 філії Державної установи «Центру охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» в м. Києві та Київській областях;

забезпечити контроль за дотриманням прав людини і громадянина, реалізацію законних прав засуджених у діяльності медичної частини № 35 філії Державної установи «Центру охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» в м. Києві та Київській області.

Державній установі «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» забезпечити:

належну організацію доступу на медичне обстеження та лікування;

облаштування у медичній частині ізоляторів для осіб хворих на інфекційні захворювання відповідно до встановлених вимог законодавства;

належне ведення медичної документації;

здійснення обов'язкової фотофіксації тілесних ушкоджень, виявлених медичними працівниками у засуджених та осіб, узятих під варту, з подальшим долученням фотоматеріалів до медичної документації, а саме до медичної карти амбулаторного хворого (форма № 025/о), із належним описом характеру, локалізації та часу виявлення ушкоджень;

дотримання правил зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів та виробів медичного призначення;

заходи щодо розширення спектра стоматологічної допомоги та покращення матеріально-технічного забезпечення стоматологічного кабінету;

облаштувати доступність медичної частини для вільного пересування маломобільних груп населення;

забезпечити облаштування окремого санітарного вузла для персоналу медичної частини.

Додаток: фото до звіту.

Керівник групи НПМ

начальник відділу реалізації
національного превентивного
механізму у сфері охорони
здоров'я Департаменту з питань
реалізації національного
превентивного механізму
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України з прав
людини

Владислав ПЕТРОСОВ

Фото до звіту

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

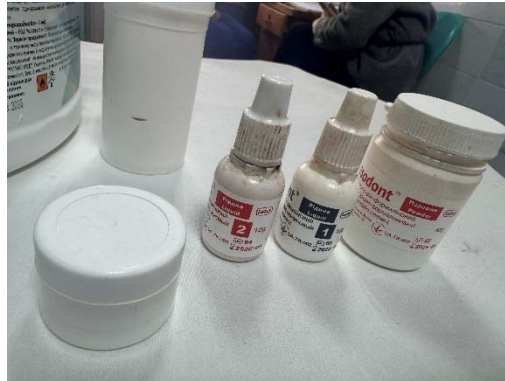

Фото 5

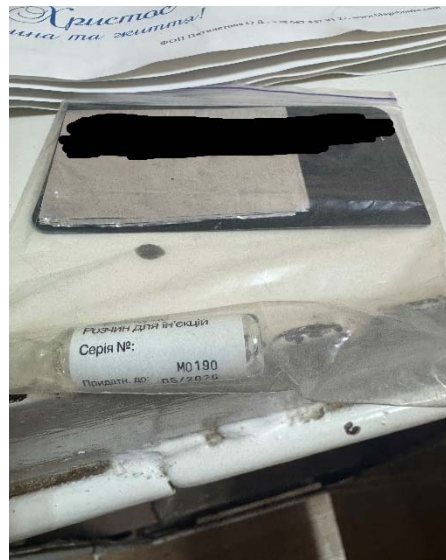

Фото 6

